

Toespraak door Jacques Grishaver, voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité, tijdens de Nationale Holocaust Herdenking op zondag 29 januari 2023.

Vandaag herdenken we de verschrikkelijke gebeurtenissen die tijdens de Holocaust plaatsgevonden hebben. Als voorzitter van het Nederlands Auschwitz Comité mag ik u toespreken en deelgenoot maken van mijn gedachten en overwegingen - voor de 25e keer al dit jaar.

Er loopt, hoe kan het anders, een rode draad door al die jaren:
Het voortdurende gevecht tegen antisemitisme, racisme en uitsluiting,
en de strijd voor erkenning van het leed dat de slachtoffers van de Sjoa en hun nabestaanden is aangedaan.

Het ene jaar ben ik optimistischer gestemd dan het andere. De afgelopen jaren neemt mijn somberheid toe. Jodenhaat steekt weer de kop op, en racisme en intolerantie nemen toe, bijvoorbeeld jegens hen die hun toevlucht in Europa zoeken.

Het is om verdrietig van te worden. Sterker nog, het maakt me woedend, dat mag u gerust weten. Mensen uitsluiten omdat ze tot een groep behoren, op basis van oude ressentimenten, of op misplaatst superioriteitsgevoel en angst voor dat wat anders is. Denk hier niet licht over - hetzelfde leidde tot de moord op bijna mijn hele familie.

Er schuilt groot gevaar in het wegzetten van mensen als groep, in plaats van te kijken naar de individuele mens. Primo Levi, de Italiaanse schrijver die Auschwitz overleefde, schreef in 1961 aan een van zijn vertalers: 'Ik kan niet begrijpen, niet verdragen dat men een mens beoordeelt niet naar wat hij is, maar naar de groep waar hij toevallig toe behoort.'

Nederland is een prachtig land, waar ieder mag zijn wie hij is, met ruimte voor alle kleuren en gezindten. Dat is een groot goed.

Maar in plaats van dankbaar te zijn voor de vrijheid die ons land biedt, en trots te zijn op onze democratie - hoe gebrekkig sommige die ook vinden - zijn er duistere krachten enkel uit op ondermijning en het creëren van chaos.

Het zijn die zelfden die zich verbinden aan schunnige complottheorieën, en met gure gretigheid zaadjes planten in racistische en antisemitische bodem. Onlangs nog, tijdens oud & nieuw, verschenen er puur racistische uitingen op de Erasmusbrug in Rotterdam. Ik ben daar enorm van geschrokken en veroordeel dat in de sterkste bewoordingen.

Kennisoverdracht en leren van het verleden zijn essentieel voor een goed functionerende, open en barmhartige maatschappij, waar geen ruimte is voor uitsluiting en antisemitisme. Het is hard nodig dat daar meer aandacht voor komt. Uit recent onderzoek blijkt dat 20% van de jeugd niet weet wie Anne Frank is en waar zij voor staat. TWINTIG PROCENT.

En bijna een kwart van de Nederlandse jongeren denkt dat de Holocaust "een mythe" is of dat het aantal Joden dat werd vermoord zwaar overdreven is. Dat is meer dan in andere landen!
Ook blijkt dat steeds meer docenten tijdens hun lessen geen aandacht meer durven te besteden aan de Holocaust. Dat is onbestaanbaar. Het Auschwitz Comité zal gaan pleiten voor verplichte opname van lessen over de Holocaust in het middelbaar onderwijs.

Eergisteren nog stond ik in New York, na een buitengewoon eervolle uitnodiging van de Verenigde Naties, om te spreken tijdens herdenkingsceremonie van de Holocaust Memorial Day.

Ook daar heb ik gewaarschuwd voor het opkomende gevaar van antisemitisme, racisme en uitsluiting, tot in de nationale parlementen toe. Verdeeldheid is gevaarlijk. Ik roep juist op tot meer verbinding in plaats van polarisatie.

Ik bepleit hier een radicale weg naar medemenselijkheid en onderlinge tolerantie. Ik bepleit hier een route die begint bij begrip en compassie voor de ander, die begint bij luisteren en openstaan voor de pijn van de geschiedenis en de noden van je medemens.

Dat is belangrijk. Want wanneer medemenselijkheid verdwijnt, verschijnen aan de einder alweer snel pogroms, concentratiekampen en massamoord.

Dat nooit weer.